

Рецензия

от проф. д-р Веселин Борисов, дмн

член на научно жури с решение на Академичния съвет на МУ – Плевен (протокол 12 от 24.02.2014 г.) и заповед на ректора № 420 от 04.03.2014 г.

по процедура за защита на дисертационния труд

на д-р **Степа Людмилова Георгиева**

за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ на тема:

„Проучване на условията, компетентностите и партньорството за промоция на здравето в училищата в Плевенски регион“

I. Биографични данни

Д-р Степа Людмилова Георгиева е завършила ВМИ – Плевен през 1990 г. В периода 1991-1998 г. работи като ординатор в детско отделение на Общинска болница – гр. Левски. От 1998 г. е асистент в катедрата по Социална медицина и здравен мениджмънт във ВМИ – Плевен. През 2003 г. придобива специалност „Социална медицина и здравен мениджмънт“ и заема длъжността старши асистент, а от 2006 г. е главен асистент в катедрата по Социална и превантивна медицина.

Познавам докторантката от началото на работата и в МУ-Плевен като интелигентна, отговорна и мотивирана в изпълнението на професионалните си задължения. Учебната дейност на гл. асистент д-р Георгиева включва провеждане на учебно-практически занятия на български и на английски език със студенти от всички структурни звена на Университета по четири учебни дисциплини - Социална медицина, Епидемиология на неинфекциозните болести, Стратегии за промоция на здравето, Медицинска социология. Наред с интензивната преподавателска работа тя осъществява и научноизследователска дейност по актуални

обществено-здравни проблеми в България и света. Интересите и постепенно се насочват към сферата на здравната промоция, логичен завършек на което е разработения от нея дисертационен труд.

Д-р Георгиева работи непрекъснато за подобряване на професионалната си и езикова подготовка. Има достатъчен брой курсове и специализации като Актуални проблеми на медицинската педагогика – 2006 г., Методология на научно-изследователската работа – 2007 г., Семейна медицина – 2009 г., Курс за обучители по глобално здраве – 2011 г., ежегодни езикови курсове и други.

Член е на редица научни организации и дружества: Съюз на учените в България, Българска асоциация по обществено здраве, Европейска асоциация по обществено здраве (EUPHA).

През 2012 г. е зачислена като докторант на самостоятелна подготовка за разработване на дисертационен труд на тема „Проучване на условията, компетентностите и партньорството за промоция на здравето в училищата в Плевенски регион“.

II.Обща характеристика на труда

Дисертационният труд на д-р Стела Людмила Георгиева, с научен ръководител Проф. Д-р Анжелика Велкова, дмн, е в област на висше образование: 7. “Здравеопазване и спорт”, професионално направление: 7.4. “Обществено здраве” по научна специалност 03.01.53 „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“.

Дисертацията е разработена на 179 стандартни машинописни страници и структурирана по следния начин: въведение /3 стр./, литературен обзор /47стр./, цел, задачи и методология на проучването /6 стр./, резултати и обсъждане /77 стр./, изводи и препоръки /4 стр./, приложения /25 стр./ Литературния обзор е направен на базата на 186 литературни източници, от които 66 на кирилица и 120 на латиница и се

състои от четири раздела, в които последователно изложена информация за възникването, развитието и практическата реализация на концепцията за промоция на здравето в общественото здравеопазване. Представен е концептуалния модел „Училище за здраве“ и основните елементи на промоцията на здравето в училище, като това е използвано за база при анализа на резултатите от проучването. Научният труд е онагледен с 12 таблици и 69 фигури и 6 приложения.

III. Оценка на темата, целта, задачите и методите на изследване

Промоция на здравето е иновативен подход за подобряване на общественото здраве. Ориентирането на докторанта към тази тематика показва широк поглед върху измеренията и детерминантите на здравето, осъзнаване на комплексния му характер и отвореност към нововъведенията в здравеопазването и обществения живот. Формулирането на темата и структурата на изложението на дисертационния труд отразяват концептуалния модел „Училище за здраве“, който е най-сериозния опит за практическо реализиране на концепцията за промоция на здравето в глобален мащаб и от приложението на който в редица страни се отчитат положителни резултати.

Във въведението д-р Георгиева убедително подчертава, че интензивните и радикални промени, които съпътстват развитието на обществото и здравеопазването като част от обществената система през последните няколко десетилетия предполагат търсенето на нови подходи за справяне с възникващите проблеми и предизвикателства. Подчертана е необходимостта от преодоляването на медицинския детерминизъм и заместването му с интегрален подход за опазване и укрепване на здравето.

Актуалността на темата е обоснована и с липсата на комплексни проучвания в нашата страна за разбирането на концепцията за промоция на здравето, както от здравните специалисти така и от широката

общественост; за нагласите и отношението към нея и за прилагането и в полза на общественото здраве. Проведените до момента проучвания в тази насока са по-тясно дефинирани и насочени към отделни аспекти на промоцията на здравето, най-често към конкретни рискови фактори. От друга страна, значимостта на такива проучвания и интересът към тях в световен мащаб непрекъснато нараства, защото те могат да бъдат база за вземане на решения, планиране на дейности и ресурси, определяне на рамки за ефективно партньорство в полза на здравето.

Целта, задачите и методологията на комплексното изследване са изложени логично и последователно.

Целта е ясно и точно формулирана и показва добре рамката, в която се движи научно-изследователския процес.

Задачите са логично подредени и изпълнението на всяка от тях допринася за постигането на поставената цел.

Специално искам да подчертая широтата и комплексността на методологията на труда на д-р Георгиева. Използван е подходящ инструментариум, съобразен и адаптиран към актуалните в момента стандарти и компетентности по промоция на здравето в Европейския съюз. Въпросниците са съобразени с професионалните, образователни и възрастови характеристики на различните прицелни групи, включени в проучването. Събрана е голяма по обем и достоверна информация, обработена и анализирана чрез статистически и епидемиологични методи.

Впечатлява представителността на извадката, която е подкрепена чрез включване на училища от различен тип, общини и населени места. Съобразени са етичните изисквания за информирано съгласие и конфиденциалност на информацията.

IV. Оценка на резултатите

Резултатите от проучването са представени в седем раздела, следващи логиката на поставените задачи.

Представени данни за условията и инфраструктурата за промоция на здравето в училище. Училищната среда е разгледана в нейната цялост, като вниманието е насочено не само към физическите и компоненти, а и към предпоставките за постигане на психично и социално благополучие за учениците и персонала.

Професионалните компетентности по промоция на здравето на училищните здравни специалисти и ролята на училищния персонал за промоцията на здравето в училище са детайлно обследвани и анализирани съобразно европейските стандарти за промоция на здравето.

Задълбочено са проучени нагласите на учениците и семейството за участие в процеса на здравна промоция, като най-многобройната част от училищната общност. Открити са важни зависимости между основните социално-демографски характеристики на респондентите, поведенческите рискови фактори и мотивацията на лицата при формиране на начина им на живот.

С оглед обективизиране на информацията е потърсена експертна оценка за промоцията на здравето в училище и възможностите за нейното повишаване.

Изследването на различни прицелни групи, участващи в процеса на промоция на здравето в училище, отразява специфичните им особености и характеристики. Съпоставянето и разграничаването на компетентностите на тези разнородни групи поставя на преден план много важния въпрос за партньорството в усилията на обществото за постигане на позитивни здравни резултати. Интересен поглед е даден върху възможностите за координация на дейностите по промоция на здравето в училище, ролята на партньорството и начините за оценяване на неговата ефективност.

V. Оценка на изводите, препоръките и приносите

Задълбоченият анализ на данните от собствените проучвания и сравненията с резултати, публикувани от други автори, е позволило на

дисертантката да достигне до значими изводи и заключения, които стават основа на направените от нея препоръки към институциите и приносите на дисертационния труд. Изводите са конкретни, ясно формулирани и отразяват точно резултатите от проучването.

Формулираните препоръки към Министерствата на здравеопазването и образованието, към университетите и училищата са конкретни и изпълними.

Приведените литературни данни, резултатите от собствени проучвания и направените изводи позволяват да бъдат квалифицирани като приноси с теоретично-познавателен, потвърдителен и приложен характер, както самата авторка ги е определила. Потвърждавам напълно отбелязаните 8 приноса на дисертационния труд.

V. Автореферат и публикации по труда

Във връзка с темата на дисертацията д-р Георгиева има 3 публикации в национални научни издания, публикувани в периода 2010 – 2013 г. и 4 участия в национални и международни научни форуми. Броят на научните публикации отговаря на изискванията за придобиване на научна и образователна степен „доктор“.

Авторефератът отразява много добре структурата и съдържанието на дисертационния труд и акцентира върху най-важните моменти и изводи от изследванията.

VI. Бележки и препоръки

В дисертационният труд не се открояват съществени методологични и фактологични слабости. Препоръчвам на докторантката:

- да задълбочи проучванията си в сферата на здравната промоция
- да повиши публикационната си активност

- да помисли за по-широко популяризиране на данните от дисертационния труд в монография, която би представлявала интерес за специалисти от различни професионални сфери.

VII. Заключение

Ценността на настоящата научна разработка виждам в нейната комплексност, в направения сериозен опит проблемите и начините за разрешаването им да се представят от различни гледни точки и в тяхната взаимна свързаност и обусловеност.

Дисертацията на д-р Георгиева е завършен научноизследователски труд, с който тя показва, че може самостоятелно да планира и проведе комплексно медикосоциално изследване с успешно прилагане на методите на научния анализ и синтез.

Давам своята положителна оценка и препоръчвам на Уважаемото научно жури да присъди по достойнство на д-р Стела Людмилова Георгиева научната и образователна степен “доктор”.

21.03. 2014 г.

Рецензент:

Проф. д-р В. Борисов, дмн